

4. Історія та сьогодення [Електронний ресурс] / Фізкультурно-спортивне товариство «Динамо» України. – Режим доступу: <http://dynamo.ua/istoria>.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
7. Про основи національної безпеки України : закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
8. Про демократичний цивільний контроль над воєнною організацією і правоохоронними органами держави : закон України від 19 черв. 2003 р. № 975-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 46. – Ст. 366.
9. Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : [монографія] / О. М. Музичук. – Х. : ХНУВС, 2010. – 654 с.
10. Судебные и правоохранительные органы Украины : [учебник] / под ред. А. М. Бандурки. – Х. : Ун-т внутр. дел, 1999. – 350 с.
11. Денисюк С. Ф. Громадський контроль як гарантія законності у адміністративній діяльності правоохоронних органів в Україні : [монографія] / С. Ф. Денисюк. – Х. : Золота миля, 2010. – 368 с.
12. Куліш А. М. Правоохоронна система України : адміністративно-правові засади організації та функціонування : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Куліш Анатолій Миколайович. – Х., 2009. – 432 с.
13. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : підручник / [О. С. Захарова, В. С. Ковальський, В. С. Лукомський та ін.]; відп. ред. В. Т. Маляренко. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
14. Скакун О. Ф. Терия государства и права : [учебник] / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум ; Ун-т внутр. дел., 2000. – 704 с.

Надійшла до редколегії 11.02.2012

КОВАЛЕВ И. Н. ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫЕ ОРГАНЫ КАК СУБЪЕКТЫ СФЕРЫ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

Проанализировано понятие физической подготовки, физической культуры и спорта, обозначена их взаимозависимость. Исследована сущность понятия правоохранительных органов, установлен их перечень. Доказано, что правоохранительные органы являются субъектами сферы физической культуры и спорта.

KOVALYOV I. LAW ENFORCEMENT AGENCIES AS SUBJECTS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT SPHERE

The notion of physical training, physical culture and sport is analyzed, their correlation is outlined. The notion of law enforcement agencies is researched, its list is found out. It is proved that law enforcement agencies are subjects of physical culture and sport.

УДК 342.51

С. І. ЛЕКАРЬ,

кандидат економічних наук,

заслужений економіст України,

заступник міністра внутрішніх справ України – керівник апарату

ОРГАНИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Охарактеризовано систему правоохоронних органів, визначено місце органів внутрішніх справ у системі суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави. Уточнено основні завдання і функції органів внутрішніх справ як суб'єкта забезпечення економічної безпеки держави.

Одним із важливих напрямків державної діяльності суверенної та незалежної України є правоохоронна діяльність, спрямована на забезпечення принципу верховенства права у нашому суспільстві. Завдання правоохоронної діяльності полягають у захисті встановленого Конституцією України суспільного ладу держави, економічної та політичної систем, прав і

законних інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, суб'єктів усіх форм власності, економічної та територіальної цілісності України. Особливе місце серед завдань правоохоронної діяльності посідає захист прав та свобод людини, її життя, здоров'я, честі, гідності, недоторканності та безпеки [1, с. 3]. Досліджуючи основні завдання правоохоронних органів,

можемо відзначити, що серед них важливе значення мають ті, що спрямовані на забезпечення економічних прав громадян та економічної безпеки у цілому. Таким чином, забезпечення економічної безпеки держави є одним з основних завдань правоохоронних органів і потребує подальшого вдосконалення.

Дослідження питань ролі правоохоронних органів взагалі й органів внутрішніх справ (далі – ОВС) зокрема, у забезпеченні економічної безпеки держави має величезне політико-правове значення для належного розвитку України. На підтвердження даної тези можна навести той факт, що зазначеному питанню присвячено низку наукових праць. За даною тематикою можна відзначити праці таких дослідників, як В. Білоус [2], І. Бондаренко [3], А. Гель [1], А. Детюк [4], А. Завальний [5], М. Мельник [6], В. Молдован [7] тощо. Водночас варто зазначити, що хоча перелічені автори і порушували дане питання, проте повною мірою, на сьогодні воно не розкрито і потребує подальших наукових досліджень.

Метою даної роботи є з'ясування місця, основних завдань і функцій ОВС як суб'єкта забезпечення економічної безпеки держави. Досягнення поставленої мети має забезпечити комплексне використання сучасних наукових методів, серед яких історико-правовий, компаративний, формально-юридичний тощо.

Розглядаючи роль правоохоронних органів у забезпеченні економічної безпеки держави, перш за все звернемося до визначення таких понять, як економічна безпека, правоохоронна діяльність, правоохоронні органи.

Розглянемо поняття економічна безпека. У науковій літературі можна знайти таке визначення: «економічна безпека – це такий стан національної економіки, за якого забезпечуються захист національних інтересів, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до розвитку та захищеність життєво важливих інтересів людей, суспільства, держави. Під життєво важливими інтересами в даному контексті розуміють сукупність потреб, які забезпечують існування і прогресивний розвиток особистості, суспільства, держави» [8]. Таким чином, це широке поняття, яке охоплює достатньо значне коло суспільних відносин країни.

Під правоохоронною діяльністю розуміють державну діяльність, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних заходів впливу в точній відповідності до зако-

ну і при неухильному дотриманні встановленого ним порядку [9, с. 18].

Правоохоронні органи – важлива ланка системи органів Української держави, мета, завдання та функції якої – забезпечення законності й правопорядку в усіх сферах життєдіяльності нашої країни [3, с. 53]. З цього визначення ми можемо зробити висновок, що правоохоронні органи – не єдиний державний орган, а система таких органів, на які покладено відповідні завдання і функції забезпечення комплексної безпеки країни. У своїй сукупності наведені органи і являють правоохоронні органи. Стосовно ж визначення правоохоронного органу як суб'єкта системи забезпечення економічної безпеки, то, на нашу думку, варто погодитися з твердженням А. Детюка, який зазначає, що таким є державний орган, що безпосередньо бере участь у забезпеченні економічної безпеки особи, суспільства та держави шляхом протидії злочинності, в тому числі економічній (попередження і припинення злочинів, а також їх розкриття), яка становить загрозу економічній безпеці [4, с. 37]. Проте визначення поняття правоохоронного органу як суб'єкта системи забезпечення економічної безпеки не дає відповіді на питання, який же орган безпосередньо має забезпечувати економічну безпеку держави, оскільки ми з'ясували що поняття правоохоронні органи включає в себе кілька державних органів. Для усунення даного недоліку варто провести класифікацію правоохоронних органів. Таким чином (дотримуючись класифікації правоохоронних органів за функціями, які вони виконують), до системи правоохоронних органів слід віднести:

а) у *широкому розумінні* (державні органи, які виконують в основному другорядні та допоміжні правоохоронні функції – контрольну (наглядову) функцію):

- Рахункову палату;
- органи Державної контрольно-ревізійної служби;
- органи Державної пожежної охорони;
- органи Державного нагляду за стандартами та у справах захисту прав споживачів;
- органи Антимонопольного комітету;
- органи залізничного, автомобільного транспорту й електротранспорту, повітряного, морського, річкового транспорту;
- органи Міністерства праці та соціальної політики;
- органи Державного ветеринарного контролю, органи земельних ресурсів, Державної служби з карантину рослин, охорони водних ресурсів, Державного пробірного нагляду;

- органи Пенсійного фонду і Фонду соціального страхування;

- органи державного контролю за цінами;
- органи державного архітектурно-будівельного контролю;

- військові комісаріати та деякі інші органи, що виконують функцію адміністративної юрисдикції;

б) у вузькому розумінні (державні органи, які виконують як профілактичну, так і одну чи кілька інших основних правоохоронних функцій, що є визначальним у їх діяльності):

- суд;
- органи прокуратури;
- органи міліції;
- органи Служби безпеки України;
- органи податкової міліції;
- органи Управління державної охорони;
- органи митної служби України [4, с. 36].

Слід зазначити, що кожен правоохоронний орган відповідно до своєї предметної компетенції спеціалізується на вирішенні конкретних завдань щодо захисту економічної безпеки (економічних умов розвитку суспільства) [4, с. 36].

Провівши класифікацію правоохоронних органів, ми можемо відзначити, що до них належать і органи внутрішніх справ. Виникає нагальна потреба з'ясування повноважень ОВС у забезпеченні економічної безпеки держави. Для розгляду даного питання звернемось до спеціального законодавства. Так, аналіз положень законів України «Про міліцію» та «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України» дає можливість розподілити функції органів внутрішніх справ у сфері забезпечення економічної безпеки України на внутрішні та зовнішні.

До зовнішніх функцій, зокрема, належать:

- захисна;
- адміністративна, пов'язана з діяльністю ОВС щодо організації та охорони громадського порядку і громадської безпеки в рамках визначених законом повноважень;

- профілактична полягає в запобіганні злочинам та іншим правопорушенням, виявленні та усуненні причин та умов, що їм сприяють;

- оперативно-розшукова, яка здійснюється згідно із законом про оперативно-розшукову діяльність;

- кримінально-процесуальна;
- виконавча, що полягає в застосуванні до осіб адміністративних стягнень;

- охоронна, що полягає в охороні на договірних засадах майна всіх видів власності юридичних і фізичних осіб;

- контрольно-наглядова – здійснення органами внутрішніх справ на основі законодавства адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, та інших наглядових повноважень [10, с. 102–103].

Отже, такими є основні зовнішні функції ОВС. Їх виконання спрямоване на належне підтримання й економічної безпеки країни.

До внутрішніх функцій належать:

- функція забезпечення, яка спрямована на забезпечення ефективної діяльності органів внутрішніх справ, тобто матеріально-технічне, фінансове забезпечення умов праці працівників ОВС;

- функція загального керівництва, яка забезпечує ефективність управління органами системи МВС у процесі виконання ними своїх завдань [10, с. 103].

Наведені вище функції мають невід'ємне значення, оскільки вони мають на меті належне забезпечення зовнішніх функцій. Однак слід указати призначення функцій, тобто визначити відповідні завдання. Тому в статусі державного органу, зокрема й ОВС, чітке закріплення (і розмежування) функцій можливе і доцільне шляхом посилення на завдання, поставлені перед ними.

Завдання ОВС України конкретизують і деталізують сукупність питань, які підлягають вирішенню цим державним органом і відображають напрями його діяльності. Мета потребує єдності конкретних завдань і функцій органу, а її досягнення в реальному житті виступає критерієм ефективності виконання органом цих функцій і завдань, тобто цілі визначають завдання і функції органу виконавчої влади, яким є МВС України.

Завдання є визначеним елементом функцій, оскільки забезпечує її вибірково спрямованість на відповідні об'єкти. Завдання реалізується у процесі виконання функції, що відображає практичну діяльність органу виконавчої влади. Здійснення функції – це постановка завдання і досягнення результату, а постановка завдання – це визначення функції управління.

Відповідно до ст. 2 законів України «Про міліцію», «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України» основними завданнями органів міліції та внутрішніх військ (як складової органів внутрішніх справ) у сфері забезпечення економічної безпеки є:

- захист власності від злочинних посягань;
- запобігання правопорушенням та їх припинення;

- виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх учинили;
- виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень;
- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів;
- охорона та оборона важливих державних об'єктів, об'єктів матеріально-технічного та військового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України;
- охорона і забезпечення громадського порядку;
- участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків;
- участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах, що охороняються;

– супроводження спеціальних вантажів [10, с. 103].

Таким чином, поряд з основними функціями, на ОВС покладається низка обов'язків, виконання яких і є головним завданням для забезпечення економічної безпеки держави.

Отже, ОВС у системі правоохоронних органів відіграють важливу роль у забезпеченні економічної безпеки держави, що підтверджується значним переліком завдань і функцій у цій сфері, аналізуючи які, ми можемо зазначити, що серед усіх правоохоронних органів, саме на ОВС покладено найбільшу відповідальність за стан забезпечення економічної безпеки, створено спеціальні структурні підрозділи. Варто вказати також і на те, що повсякденна робота ОВС постійно пов'язана з виконанням й інших правоохоронних завдань та функцій.

Список використаної літератури

1. Гель А. П. Правоохоронні органи України : курс лекцій / А. П. Гель, Г. С. Семаков, Д. П. Цвігун. – К. : МАУП, 200. – 240 с.
2. Білоус В. Т. Правоохорона діяльність у сфері захисту економічних інтересів держави / В. Т. Білоус // Наука і правоохорона. – 2008. – № 2. – С. 120–125.
3. Бондаренко І. Правоохоронні органи України та їх функції / І. Бондаренко // Право України. – 2007. – № 7. – С. 53–56.
4. Детюк А. Правоохоронні органи як суб'єкти системи забезпечення економічної безпеки України / А. Детюк // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 12 (168). С. 33–37.
5. Завальний А. М. Правоохоронна діяльність та її суб'єкти / А. М. Завальний // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2006. – № 6. – С. 144–149.
6. Мельник М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність : навч. посіб. / М. І. Мельник. – К. : Атіка, 2002. – 576 с.
7. Молдован В. В. Правоохоронні органи : опорні консп. : навч. посіб. / В. В. Молдован. – К. : Юмана, 1998. – 160 с.
8. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Г. О. Пухтаєвич. – К. : КНЕУ, 2003. – 148 с. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/62/4501.html>.
9. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки / І. Бондаренко // Право України. – 2003. – № 4. – С. 18–21.
10. Мамочка Р. В. Окремі питання правового статусу ОВС у сфері забезпечення економічної безпеки / Р. В. Мамочка // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2011. – № 3 (46). – С. 100–104.

Надійшла до редколегії 20.03.2012

ЛЕКАРЬ С. И. ОРГАНЫ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ КАК СУБЪЕКТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Охарактеризована система правоохранительных органов, определено место органов внутренних дел в системе субъектов обеспечения экономической безопасности государства. Уточнены основные задачи и функции органов внутренних дел как субъекта обеспечения экономической безопасности государства.

LIEKAR S. LAW ENFORCEMENT AGENCIES AS A SUBJECT OF PROVIDING OF STATE ECONOMIC SAFETY

The system of law enforcement agencies is characterized, the place of law enforcement agencies in the system of subjects of providing of state economic security is determined. The basic tasks and functions of law enforcement agencies as a subject of state economic security are specified.